

29. emakeeleolümpiaadi „Sõnavara õpilase pilguga“ piirkonnavoore töö (11.–12. klass) hindamisjuhend

1. ÜLESANNE (10 punkti)

Iga õige sõna annab 1 punkti. Korrektne eestikeelne sõna, millel on õigega lähedane tähendus ja mis on moodustatav antud silpidest, annab 0,5 punkti.

1) doominoefekt	6) nori
2) ajuvaba	7) museaal
3) ökoloogiline jalajälg (ökojalajälg – 0,5 punkti)	8) fotorobot
4) koolikiusamine	9) rukola
5) vahukomm	10) düsleksia

2. ÜLESANNE (10 punkti)

A-osa kokku 8 punkti. Iga õige vastus annab 1 punkti.

1) paiseleht	5) näsiniin
2) koerapöörirohi	6) hundinui
3) jänesekapsas	7) naistepuna
4) võhumõök/iiris	8) moon/magun

B-osa kokku 2 punkti: vastus annab sõltuvalt sisust kuni 1 p ja kumbki näide 0,5 punkti. Kui sobivaid näiteid on esitatud rohkem, antakse nende eest ikkagi kokku 1 punkt. Võimalikud vastusevariandid ja punktid on esitatud tabelis. NB! Õigeks lugeda ka samasisuline teiste sõnadega väljendatud vastus.

Vastus	Näited
* Mõlemad ühe tähega – 0 p	
* Mõlemad ühe tähega, täishääliku pikkust näitas järgnev kaashäälik – 0,5 p	1 sobiv näide – 0,5 p
* Kui järgnev kaashäälik kirjutati ühe tähega, tähendas see pikka täishäälikut; kui kahe tähega, siis lühikest – 1 p	2 sobivat näidet – 1 p

3. ÜLESANNE (10 punkti)

Iga õige vorm annab 1 punkti.

1) vastastikune	6) orb
2) materjal	7) taburet
3) materialist	8) modernne
4) kohv	9) süsi
5) õnnelikkus	10) õpetatav

4. ÜLESANNE (15 punkti)

Iga õige vastus annab 1 punkti.

	Eesti kirjakeeles	Läti keeles	Liivi keeles
1)	lest	bute	liestā
2)	kalastada	zvejot	vejō
3)	aer	āiris	āiraz
4)	ankur	enkurs	ānkar
5)	võrk	tīkls	vōrgō
6)	meritint	salaka	salāk
7)	majakas	bāka	bōik
8)	kōis	virve	kieuž
9)	meri	jūra	mier
10)	kammeljas	akmenplekste	kōma
11)	noot	vads	vadā
12)	kalapaat	zvejas laiva	vejōblōja
13)	kilu	brētlinas	brētli
14)	angerjas	zutis	angōrz
15)	tursk	menca	tūrska

5. ÜLESANNE (10 punkti)

Iga õigesti täidetud lünk annab 1 punkti. Kui lünka on kirjutatud mitu õiget vastet, siis rohkem punkte kui 1 ei saa. Õigeks lugeda ka allpool esitatud vastete omasõnalised lähisünonüümid (sobivuse kahtluse korral kontrollida ÕSist, seletavast sõnaraamatust, keeleveebi tesaurusest).

1) kahtlus/kahtlemine/umbusk	6) katkete/osade/kildude/tükkide
2) taasesituse/taasesitamise	7) tavalise/tavapärase/hariliku
3) vahendajate/kanalite	8) valitsema / tooni andma / peale jääma
4) muutma / ümber hindama / üle vaatama	9) võimalikuks/tõenäoliseks
5) selgitab / avaldab arvamust	10) käsitust/arusaama/põhimõtet

NB! Hindajale abiks otsustamisel, kas asemele pakutud sõna on võõr- või omasõna: „Sõnade **struktuuri** omasuse või võõruse alusel eristatakse oma- ja võõrsõnu. Sõna, millel ei ole võõraks peetavaid struktuurijooni, on **omasõna**. Seejuures võib ta päritolu poolest olla põlissõna (lõhn, puu, mäe/stik, ema/puhk/us) või laensõna (saabas, post, riis, tass, rist).“ („Eesti keele käsiraamat“, <http://www.eki.ee/books/ekk09/index.php?id=509&p=6&p1=3>) Õpilane ei pea vastuses seda kirjutama.

6. ÜLESANNE (10 punkti)

Iga vea korrektne parandus annab 1 punkti. Kui parandusi on tehtud üle 10, võetakse iga liigse paranduse eest 1 punkt maha. Negatiivseid punkte ei anta, st kõige vähem on võimalik saada 0 punkti.

Viga oli lausetes nr 1–6 ja 9. Allpool on esitatud need laused koos õige asendusvariandiga.

29. emakeeleolümpiaadi piirkonnavoov

18. jaanuar 2014

11.–12. klass, kokku võimalik saada 100 punkti

Hindamisjuhend

NB! Kaheksandas lauses oli kirjas õige variant karboniseeritud mineraalvesi. Mitmuse osastav sobib lausesse ja selle parandamise (nt ainsuse osastava vormi esitamise eest) eest punkte ei saa.

- 1) Lootsime, et vihmaseid ilmu sel nädalal rohkem ei tule, ja alustasime jalgsimatka, sest toetus oli looduseringi juhendajal taodeldud (→ **taotletud**) just eesolevaks nädalavahetuseks.
- 2) Linnavalitsus plaanib uude elurajooni istutada mitut liiki pärnu. (→ **pärnasid/pärni**)
- 3) Kontsertitel (→ **kontsertidel**) käia on noorte jaoks üsna kulukas.
- 4) Matsalu laht ja selle ümbrus on Põhja-Euroopa rikkalikuim (→ **rikkalikem / kõige rikkalikum**) rändlindude rändepeatus- ja sulgimispaik.
- 5) Rongid jäävad jäisetel (→ **jäistel**) rööbastel hiljaks.
- 6) Madis läks laupäeval koos vanaisaga kasvuhoonele uut kile (→ **kilet**) ostma.
- 9) Ekskursioonil pages ta pooljookstes (→ **pooljoostes**) ühe õudsama (→ **õudsema**) ilmega kaamli (→ **kaameli**) eest, keda ta oli iial näinud, et naaseda (→ **naasta**) oma reisirühma juurde.

7. ÜLESANNE (18 punkti)

Ülesanne koosneb kahest osast. Kummaski osas ei ole vastuse järjekord punktide andmisel tähtis. NB! Hindajale teadmiseks, et murre nr 1 on Võru ja murre nr 2 Saaremaa, aga murdeala äratundmise eest õpilasele punkte ei anta.

A-osa kokku 12 punkti. Iga õigesti täidetud lahter annab 1 punkti.

Murre nr 1	Murre nr 2
haarahutma	ikitsema
hikitelemä	jääklema
kaaskelema	kibudlema
kannahtiõlõma	kiiratama
lindõllõma	laksatama
mütsähhütmä	lõugitsema

B-osa kokku 6 punkti. Iga alapunkt annab kuni 2 punkti. Allpool on esitatud peamised keelejooni iseloomustavad märksõnad, mida peab õpilase vastus sisaldama, et saada 2 punkti vastava rea eest, st õpilane võib olla sõnastanud samasisulise vastuse ka teistmoodi. Kaldkriipsuga on eristatud osa võimalikke sõnastusvariante (sisult võrdsed, st 2 punkti väärt). Kui seletuses on midagi olulist puudu võrreldes all esitatud vastustega, saab ta vastava rea eest 1 punkti.

- 1) vokaalharmoonia / õ, ä, ö, ü esinemine järgsilpides / õ, ä, ö, ü esinemine 1. silbist kaugemal / õ, ä, ö, ü esinemine rõhuta silpides
- 2) h sõna alguses / h esinemine sõna alguses ja liidetes
- 3) liidete kasutus / ühes murdes liided, mida kirjakeeles pole / ühes murdes *-ele-*, teises *-le-*

